

בבית המשפט העליון

בג"ץ 5658/23
בג"ץ 5659/23
בג"ץ 5660/23
בג"ץ 5661/23
בג"ץ 5662/23
בג"ץ 5663/23
בג"ץ 5711/23
בג"ץ 5769/23

לפני: כבוד הנשיאה אי חיות

העותרת בבג"ץ 5658/23 : התנועה למען איכות השלטון בישראל
העותרים בבג"ץ 5659/23 : טל אורון ואח'
העותר בבג"ץ 5660/23 : המיזם הרב מגזרי למיגור העישון
העותרות בבג"ץ 5661/23 : התנועה הדמוקרטית האזרחית ואח'
העותרים בבג"ץ 5662/23 : יהודה רסלר ואח'
העותרים בבג"ץ 5663/23 : לשכת עורכי הדין בישראל ואח'
העותרת בבג"ץ 5711/23 : תנועת אומ"ץ, התנועה למען מנהל תקין, צדק חברתי ומשפטי
העותר בבג"ץ 5769/23 : פלוני

נ ג ד

המשיבות בבג"ץ 5658/23 : 1. הכנסת
2. ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת
3. ממשלת ישראל
4. היועצת המשפטית לממשלה

המשיבים בבג"ץ 5659/23 : 1. ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת
2. יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת
3. הכנסת
4. היועצת המשפטית לממשלה
5. ממשלת ישראל

המשיבות בבג"ץ 5660/23 : 1. הכנסת

2. ממשלת ישראל

1. המשיבות בבג"ץ 5661/23 : הכנסת
 2. ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת
 3. ממשלת ישראל
 4. היועצת המשפטית לממשלה

1. המשיבים בבג"ץ 5662/23 : הכנסת
 2. שר המשפטים

1. המשיבות בבג"ץ 5663/23 : הכנסת
 2. ממשלת ישראל
 3. ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת

1. המשיבות בבג"ץ 5711/23 : הכנסת
 2. ממשלת ישראל

1. המשיבים בבג"ץ 5769/23 : ראש ממשלת ישראל
 2. ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת
 3. ועדת החוץ והביטחון של הכנסת
 4. הכנסת

1. ידידי בית המשפט : האגודה לזכויות האזרח בישראל ואח'
 2. אדם טבע ודין – אגודה ישראלית להגנת
 הסביבה

בקשה מיום 4.9.2023 מטעם המשיב 2 בבג"ץ 5659/23
 לפסלות שופט

בשם המשיב 2 בבג"ץ
 עו"ד אבי סגל ; עו"ד יעל סינמון : 5659/23

החלטה

לפניי בקשה מטעם המשיב 2 בבג"ץ 5659/23 (להלן: המבקש) מיום 4.9.2023 לפסילתי מלדון בהליכים שבכותרת הנוגעים לתיקון מס' 3 לחוק-יסוד: השפיטה (להלן: תיקון מס' 3).

1. טענת הפסלות של המבקש נסמכת, בתמצית, על דברים שנשאתי ביום 12.1.2023 בכנס שקיימה העמותה למשפט ציבורי ובהם התייחסתי לנאום שנשא שר המשפטים כשבוע קודם לכן ובו מנה שורה של יוזמות לשינויים שהוא מתכנן לערוך במערכת המשפט. לטענת המבקש, התבטאויותיי באותו מעמד בנוגע ליוזמה לביטול עילת

הסבירות, מקימות עילה לפסילתי מלדון בהליכים שבכותרת. המבקש מפנה בהקשר זה לאמירות שונות וטוען כי יש בהן משום הבעת עמדה מגובשת ונחרצת מצדי בנוגע לנושא ההליכים, לבעלי הדין ולמניעיהם, וכן בנוגע לטיעונים שבפיהם.

2. עיינתי בטענות המבקש ובאתי לידי מסקנה כי דין הבקשה להידחות.

3. כפי שנפסק לא אחת בהקשרים שונים "נשיא בית המשפט העליון הוא מטבע משורתו הדמות הבכירה במערכת בתי המשפט בישראל, והוא העומד בראשה כמנהיגה המוסדי" (בג"ץ 4703/14 שרון נ' נשיא בית המשפט העליון, פסקה י' (30.11.2014)). לפיכך, מוטל עליו תפקיד כפול – לצד אחריותו על תפקודם והתנהלותם התקינה של כלל שופטי ישראל, "הנשיא הוא – כלפי חוץ – מנהיגה הציבורי של המערכת, מייצגה ודבורה בפני הרשות המחוקקת והמבצעת, וכן אמון על הגנת עצמאותה השיפוטית" (שם; וראו גם: בג"ץ 6022/17 התנועה למשילות ודמוקרטיה נ' נשיאת בית משפט עליון, פסקאות 7-6 (2.10.2017)). דבריי בכנס העמותה נאמרו מתוקף חובות אלה המוטלות עליי כנשיאת בית המשפט העליון והם שיקפו את דאגתי העמוקה לפגיעה בעצמאות הרשות השופטת, נוכח התוכנית שהציג שר המשפטים בנאומו. בדבריי אלה אכן התייחסתי, בין היתר, לסוגיית ביטול עילת הסבירות שנכללה בתוכנית שהציג השר ולקשיים הכרוכים בכך.

באותה העת לא הונחה על שולחן הכנסת הצעת חוק כלשהי בנושא, וממילא לא עמדו בפניי הליכים תלויים ועומדים לגביה.

4. כחצי שנה לאחר מכן, נחקק תיקון קונקרטי לחוק-יסוד: השפיטה – תיקון מס' 3 – שהינו התיקון העומד עתה לביקורת שיפוטית במסגרת העתירות דנן. ברי, אפוא, כי בדבריי לא התייחסתי ולא יכולתי להתייחס לתוכנו של תיקון זה, שטרם בא לעולם בינואר 2023, ואף לא לסוגיות המשפטיות העומדות לדיון בהליכים שבכותרת או לתוצאתם.

5. בשונה מענייננו, פסקי הדין שאליהם הפנה המבקש עסקו בקביעות נחרצות של בית המשפט אגב הליך משפטי קונקרטי וכן, בין היתר, בנוגע לתוצאה המשפטית של אותו הליך. משאין זה המצב במקרה דנן, אף לא בקירוב, אין בסיס לניסיונו של המבקש להקיש מאותם המקרים.

6. לכך אוסיף כי הסוגיה העומדת לדיון בהליכים דנן נוגעת לעילה מוכרת במשפט המנהלי ועל כן, מטבע הדברים, ניתן למצוא לגביה, ולגבי היקפה הראוי והרצוי, התבטאויות שונות של שופטי בית המשפט לאורך ולרוחב הפסיקה כמו גם, במאמרים ובהרצאות.

יפים לכאן דברים שנכתבו באחד מפסקי הדין שאליהם התייחס המבקש:

"[...] אכן, שופט ללא דעה קודמת לא רק שאינו מצוי, אלא אף אינו רצוי [...] פסילת שופט בשל דעה קודמת מוצדקת רק כאשר אותה דעה קודמת הופכת לדעה קדומה, כלומר כאשר קיים חשש ממשי [...] כי בשל אותן דעות קדומות תהא דעתו של השופט 'נעולה' באופן שאין כל 'טעם' בניהול המשפט לפניו, שכן המשפט הוא 'אבוד מראש'" (בג"ץ 2148/94 גלברט נ' כב' נשיא בית המשפט העליון, פ"ד מח(3) 573, 605 (1994)).

7. במילים אחרות, העובדה ששופט היושב בדין מחזיק בדעה מסוימת בנוגע לנושא מסוים אינה מקימה עילת פסלות אוטומטית, כל עוד אין בדבריו כדי להעיד על כך שדעתו "ננעלה" בסוגיות הקונקרטריות העומדות להכרעה בפניו (ראו והשוו: ע"א 8866/22 פלוני נ' פלונית, פסקה 13 (7.3.2023); ע"א 8277/22 פארן נ' פלדמן, פסקה 15 (15.2.2023); ע"א 6679/97 ברזיק נ' ברזיק, פ"ד נא(5) 603, 606 (1997); ע"א 5035/20 ערוך 10 החדש בע"מ נ' שרת התרבות והספורט, פסקה 6 (23.7.2020); וככל שהדבר נוגע להרצאות ולמאמרים אקדמיים, ראו: ע"א 5405/07 פלוני נ' פלונית, פסקאות 6-5 (28.10.2007); ע"א 8154/10 המוטרנות היוונית קתולית נ' נח'לה, פסקה 9 (1.12.2010)).

כזה הוא המצב בענייננו.

8. מן הטעמים שפורטו לעיל, לא מצאתי ממש בבקשת הפסילה, אף לא בטענה החלופית בדבר פגיעה במראית פני הצדק, ובעניין זה כבר נפסק כי "אין מקום להרחיב את השימוש בטענת מראית פני הצדק [...] לכל מקרה בו נטענת טענת פסלות שאין לה ביסוס אובייקטיבי ממשי" (ע"א 10412/06 כוחיי נ' רשות שדות התעופה בישראל, פסקה 8 (23.4.2007); כן ראו: ע"פ 6253/22 חליוא נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (17.11.2022)).

אשר על כן, הבקשה נדחית.

ניתנה היום, י"ח באלול התשפ"ג (4.9.2023).

ה נ ש י א ה